

Till
Byggnadsnämnden
Box 2554
403 17 Göteborg

Göteborg 2010-09-23

Synpunkter på ärende: diarienummer 1194/02

Program för detaljplaner, Norra Masthugget

Övergripande

Stadsbyggnadskontoret visar förutsättningar, viktiga utgångspunkter, frågeställningar och olika möjligheter för utveckling av området. Det görs på ett föredömligt sätt. Det lockar samrådskreten till ifrågasättanden, vilket leder till debatt, inte bara om det aktuella området, utan om översiktsplanens intentioner och om hur hela Centrala Älvstaden som kärna i västra Götalandsregionen skall struktureras.

Medborgarkraften i Älvsborgs bidrag till att få igång en debatt.

Enligt FN och ÖP skall planeringen ske med utgångspunkt från tre perspektiv, ekonomiskt, ekologiskt och socialt, där vart och ett av dem har lika värde. Älvstranden Utveckling AB** har vid ett informationsmöte informerat om att deras riktlinje för framgång är att i första hand se till det ekonomiska perspektivet och i sista hand beakta det sociala perspektivet. Denna inriktning präglar programförslaget. Det sociala perspektivet behandlas styvmoderligt och blandas ihop med det ekonomiska. Denna inriktning innebär en avskärmning som innebär att innovationer, lateralt tänkande och ibland nödvändigt risktagande, som kan krävas i ett programförslag för att få hållbar utveckling, kvävs i sin linda.

Programförslaget innehåller mycket av Översiktsplanens goda föresatser med blandning, livfullhet, mångfald och mötesplatser som gör området fantastiskt. Samtidigt påpekas mängder av svårigheter som omöjliggör dessa goda föresatser och motsägelserna blir många. Tät blandstad utan barriärer förordas samtidigt som området föreslås funktionsuppdelat med kulturellt centrum kring Järntorget, kontorshus som barriär utmed Oscarsleden och bilparkeringar i väster och öster. Tät blandstad förordas samtidigt som man föreslår hus i park som eftersträvanvärt.

Läget i stan

Planområdet ligger i gränsen mellan blivande Centrala Älvstaden och de halvcentrala områdena. Programmet framhåller mer områdets sammanbindande funktion till omgivningen än ett område med egen identitet med kärnfunktioner till gagn för regionen. Denna underordnade ställning uttrycks också i avsikten att uppdelat planområdet i ett stort antal detaljplaner innan ställning tagits till övergripande lösningar för Oscarsleden och färjetrafiken. Området betraktas inte som en del av Centrala Älvstaden.

Långgatornas karaktär av tät populär blandstad, färjetrafiken, den planerade bron i Bangatans förlängning, nya forskningsrön om biltrafik och buller samt den strömmande älven antyder att området bör ingå i Centrala Älvstaden. Resonemanget nedan förstärker denna uppfattning.

Funktionsindelad stad eller blandstad

Nu är det trendigt att kräva blandstad. Detta sker utan att närmare definiera begreppet och dess konsekvenser för olika grader av blandning eller oordning?

I fysikens värld finns ett ord för graden av oordning, ”entropi”. Termodynamikens andra huvudsats säger att universum alltid strävar efter att maximera entropin.

I vardagen märker vi det tydligast när vi städar. Damm och osorterade sopor har en mycket hög entropifaktor. Likaså den blandstad som idag förfäktas och som via kaos, konfrontationer och konkurser leder till handlingsförlamning. Liseberg spritt i alla stadsdelar skulle knappast gynna regioninvånarna. Lagom är bäst.

Även de mest blandstadstroga börjar inse att blandstaden inte är att rekommendera till 100%.

Västra Götalandsregionens kärna skall utgöras av Göteborgs centrala delar.

Kärnans innehåll måste vara specialiserat på ett annat sätt än regionen i övrigt.

Ömsesidigt ”parasiterande-undergivenhet” kan vara lösningen på hållbar utveckling.

I den ”lagom funktionsuppdelade staden” som har en låg entropifaktor finns fruktbar kraft.

Slutsats: Göteborg, som segregerad stad, har krafter som rätt utnyttjade inte behöver leda till handlingsförlamning utan till nya krafter i en evig process.

Funktioner i Centrala Älvstaden**

Norra Masthugget kan framöver få en unik och framträdande roll inom kärnan som ”plusstadsdel”, en stadsdel som bland annat levererar elenergi och kunskap om självförsörjande enheter till omgivningen (typ månbestaden som visades vid Vetenskapsfestivalen härom året) och i gengäld ta emot rörelseenergi och köpkraft från regioninvånarna.

Förslag

Programmet ges ett innehåll med utgångspunkt, att Norra Masthugget skall utgöra en vital del av stadskärnan. Funktioner inom och i anslutning till området som kan gagna området i framtiden tillvaratas och förädlas.

Exempel:

Andra Långgatans karaktär av blandstad med publikdragande innehåll.

Götatunneln + Oscarsledens intensiva trafik.

Den anslutande strömrika Göta älv.

Färjetrafikens flöde av passagerare och fordon..

Det anslutande alléstråket och blivande broförbindelsen i Bangatans förlängning.

Värmekraftverket vid Rosenlund.

Inriktning: ”Plusstadsdel” världsunik och spänningsfylld.

Förändringar:

Danmarksfärjorna förtöjs några meter ut från kaj utmed en ny rederiägd brygga i älven och ett övre kajplan varifrån all kommunikation till färjorna sker. Ett brett markplan utmed hela kajen blir tillgängligt för allmänheten som promenadstråk med förbindelser till Södra Masthugget, Skeppsbron och det västra gång- och cykelstråket ut till Saltholmen och Fiskebäck.

Terminalens biluppställningar sker i slutna, från kajen indragna, lokaler. Tillträdeskontroll till kajområdet markplan utmed älven erfordras därmed inte. Oscarsleden blir inom området ett byggnadsverk som fungerar som ett kraftverk i form av en högbana. Här omvandlas tryck, acceleration, vibration och ljud till elenergi och soundscapes.***

Anläggningen medger älvutsikt för trafikanterna. Under högbanan erhålls väderskyddade volymer för verksamheter av alla de slag, som blir en pendang till Andra Långatan i modern tappning.

Första Långgatan ansluts till alléstråket som fortsätter i bangårdsviadukten, Nya Götaälvsbron, Frihamnen. Lundby, Lindholmen, Lindholmsbron och åter Första Långatan.. Flera älvskyttlar mellan broarna får Centrala Älvstaden att fungera som regionens kärna..

Bebyggelse –Innehåll

Bebyggelsen utformas för ett blandat och brett innehåll som kan möta förändringar över tiden. Med blandat avses inte att alla funktioner slaviskt skall finnas i alla byggnader. Det fordras spänningar för en levande stad. Alla byggnader utformas som plushus. dvs. får ett överskott av el.

Trafik och gator

Den föreslagna trafikstrukturen bör konsekvensstuderas och godkännas innan lokala detaljplaner antas inom området.

Miljö och robusthet

Områdets idag negativa påverkan av föroreningar, buller och barriärer vänds till fördelar, genom största möjliga miljöpåverkan i positiv riktning. Etablering av nytt kraftverk och upprättande av miljökonsekvensbeskrivningar.

(Kommunens programförslag anger minsta möjliga miljöpåverkan som inriktning vid utbyggnaden och förvaltningen. Miljökonsekvensbeskrivning behöver därmed inte upprättas)

Ett fördjupat resonemang kring Medborgarkraftens förslag, att begrunda innan programmet antas.

Kommunens vision bygger i princip på att bygga vidare på befintlig struktur. Den knyter samman angränsande områden. Det blir ett intetsägande område utanför kärnan med enbart ”förhoppningar” om livfullhet.

I vår vision blir området en levande del av Centrala Älvstaden, av kärnan, som levererar till och tar emot från regionen.

Kärnan struktureras likt kärnan i en levande organism. (Naturen har mycket att lära)

Varje del av den har sin funktion för att få regionen att utvecklas hållbart. Kärnan som helhet blir däremot en funktionsblandning.

Lindholmen och Lundby har värdefulla kluster. Frihamnen kan bli ett område för utveckling av ”The Core” dvs kulturindustrin, Backaplan ett modernt affärscentrum, Gullbergsvass centrum för utveckling av boendestrukturer, Stan inom Vallgraven bevaras, Heden blir centrum för sociala frågor som friskvård och kraftbalansering. Norra Masthugget inkluderande Värme kraftverket blir generatören av el och social påverkan genom soundscapes och internationella vattenförbindelser.

Med en sådan genomtänkt struktur i kärnan skapas en mångfald av livsstilar, yrken, verksamheter, som ger näring till regionen.

Trenden att skapa tät blandstad utesluts inte med detta, men varje område skapar sin egen typ av tät blandstad. Vi får en sprudlande blomsterbukett i stället för en påse med damm. En stad med låg entropi i stället för en med hög entropi. Vi får en ständigt ung stad baserad på erfarenhet och framtidsforskning. Vi får en utveckling av Göteborg som ”De små stadsdelarnas stad”. En stad som utvecklas hållbart för det levande.

Norra Masthuggets kraftverk blir en världsattraktion med utsikt mot älven och underbara soundscapes att uppleva inte bra från Oscarsleden utan från områdets myllrande gatuliv, smakfulla hotell, korttidsboenden och intima parker och mötesplatser.

Kraftverket

Ämnen som kallas piezoelektriska* element – gjorda av barium och titanium oxiderna - genererar elektricitet när tryck appliceras på dem.

Vibrationerna som fordon i rörelse skapar kan nu förvandlas till el. Detta har bevisats av forskare i Tokio, vilket innebär att detta en dag kan leda till att bilar och flygplan i framtiden inte behöver använda fossila bränslen.

Elektricitet får en högtalare att vibrera och göra ljud. Nu har man lyckats med att vända på processen och få ljud och vibrationer att bli el. Idén är gammal men genombrottet nu är att man lyckats öka det ingående ämnets effektivitet och hållbarhet.

På samma sätt kan i framtiden fordonens tyngd och acceleration resultera i elkraft.

Golvplattor har tagits fram som avger eleffekt när de belastas. Skor kan få sulor som alstrar el. Mycket av den energi i form av vibrationer, ljud, temperaturskillnader mm som vi i vardagen ”kastar bort” kan snart tillvaratas. I Israel ska testas en 100 meters vägsträcka inbäddat i ett nätverk av piezoelektriska generatorer. En japansk lastbilstillverkare har tagit fram en induktiv laddningsplattform. I Korea pågår försök med att ladda stadsbussar via magnetremсор i gatan.

I ett första steg handlar det om att ladda batterierna i stillastående bilar. Nästa steg är att ladda bilar i rörelse, med hjälp av magnetremсор eller kablar i vägarna.

Volvo arbetar just nu med sitt elbilsprojekt C30 BEV.

Tekniken att generera sådan el och att lagra den är en utmaning för Göteborg att klara av till jubileet 2021 om Göteborg skall framstå som världsledande inom hållbar stadsutveckling.

Denna el kommer att innebära att samtliga byggnader inom åtminstone området kan klassas som plushus. Oscarsleden kan bli Sveriges första induktiva laddningsled för elbilar.

Sammanfattning

Medborgarkraften anser som FN och ÖP (Översiktsplanen för Göteborg) att planeringen ska ske med utgångspunkt från tre perspektiv, (ekonomiskt, ekologiskt och socialt), där vart och ett av dem har lika värde. I motsats till Älvstranden Utveckling AB utgår vi från det sociala perspektivet men tillser att vi har balans med de övriga. Genom ett sådant betraktelsesätt öppnas positiva möjligheter i stället för negativa barriärer och olösliga problem.

Trängselskatter som dränerar centrum kan bli trängselbelöning i form av billig el. och livfulla mötesplatser som får turisterna att besöka Göteborg t ex.

*(Ordet **piezoelektricitet** betyder el till följd av tryck. Piezo på Grekiska betyder klämma eller tryck. *Elektron*, står för bärnsten, en gammal källa till elektrisk laddning.)

****Centrala Älvstaden** är det samlade begrepp som används när vi diskuterar hur Göteborgs centrala delar ska utvecklas på båda sidor om älven. Stadsbyggnadskontoret och Älvstranden Utveckling har huvudrollerna i processen där Stadsbyggnadskontoret ansvarar för planeringen medan Älvstranden Utveckling ser till att planerna blir förverkligade.

*****Soundscapes**: Ett **soundscape** är ett ljud eller kombination av ljud som formar eller uppstår ur en fördjupad studie av ljud i omgivningen.

Göteborg 2010- 09-23

Medborgarkraften i Älvsborg + medborgarkraften.com/org

Holger Wassgren
Ordförande

Arne Person
Sekreterare+
medborgarkraften.com/org

c/o Arne Person Rodergatan 7
426 76 Västra Frölunda